

I runga i enei kaupapa ka titiro nga Mema Maori ki nga kaha o te iwi Maori, ka kitea ilho hoki i te taumata nei i Poneke. Ina te moni kua whakataua e te Komihana mo te Kereeme o Ngai Tahu, kei tetahi wahi ake o te pepa nei nga whakamarama, e £354,000. Tera e wehea tetahi wahi o tena moni mo nga tikanga nunui e pa ana ki a Ngai-Tahu. Ka he ranei ki te whakapekaina tetahi wahi iti nei hei awhina i te kaupapa mo nga korero Maori o namata? Kei te whakahaerea a Aorangi, me Patutahi, a mea ake ka whakaturia te inati ma nga tangata e kitea e tika ana ki nga painga o era whenua. Ka he ranei ki te tono atu nga Mema Maori me te Minita Maori, na ratau nei i whakakite mai enei take ki te aoturoa, kia awhinatia mai e ena tahua te take nei? Mea ake pea hoki ka whiwhi inati nga iwi e tohe nei kia whakaarohia to ratau mate i nga raupatu o mua. Kaore ranei e tika kia pangaia ake tetahi maanga mo tenei take, kia takoto pai ai nga wairua o nga tipuna? E tika ana kaore he kapa mau, maku ranei e puta mai i roto i te tainga ki te pukapuka o nga korero a o tatau tipuna. Koia hoki te miharo o te ngakau ki te kaha o te iwi pakeha ki te whakapau i nga moni nui whakaharahara ki te ketu i raro i te whenua kia kitea i roto i nga ana, i nga morehu o nga pa tawhito etahi maramatanga mo te tipunga mai o nga iwi o te ao. Ehara i te mea e mahia ana hei mahi moni, engari hei whakawhanui i nga matauranga o te tangata.

KA WHAITI NGA WHENUA KA PEWHEA?

ETIKA ana kia pataia tenei patai i tenei wa, i te mea kua kitea ake kua raungaiti rawa nga whenua Maori totika, kua tipu ko te tangata, ko te orange e ora ai i roto i te wa pakeha nei kua whaiti rawa. Kei te tae mai ki te Tari Maori nga tono o etahi wahi o te motu, e whakaatu ana mai i te kore orange, i te mate i te kai, i te mate o nga koroheke, o nga kuia, i te mate o nga tai-tamariki i te kore mahi. Na reira ka kimi nui te whakaaro ka pehea ra he ahua mo te iwi Maori ina whaiti rawa te orange na runga i o ratau morehu whenua: kei hea ra he whakamahurutanga, a ka pehea te whakatipuranga kei te ahu ake. Ko te mate hoki ra kaore te iwi Maori i te kaha ki te titiro whakamua ki nga huarahi e puta ai a ratau uri i nga tauwhainga o te ao pakeha e piki haere ake nei. Kei te rere ki hea nga tai-tamariki i tenei wa? Ko ratau kei te mahi i nga mahi tutua a te pakeha, te kutikuti hipi, te tope i nga ngahere, te hanga taiapa, te mahi rori, te patu hipi, patu kau i roto i nga whare whakamatao miiti, te horoi wuuru, te mahi waapu. Ma te pakari tinana era mahi, engari kaore he wahi ma te pakari hinengaro, a ko te whakamutunga iho ka noho te iwi Maori, ko ia nei te rangatira o enei moutere i mua, ka noho ko ia hei pononga ma nga iwi whakaake mai. He aha i pera ai? Kotahi ano te whakautu he kore i kawea kia tutuki nga huarahi o te matauranga ki tona tutukitanga tika. E tika ana ko te Maori ahuwhehenua ano hei rangatira mo tana paamu